

EVE PÕLDMAA JA SIIRI HIIESALU KOGUTUD MATERJALID SIMUNA LASTEAIJA KOHTA (AASTAST 2003)

Laine Pruunsilla meenutusi 1930 – te aastate algusest.

Algselt tegutses Simunas lasteaed suvelasteaiana 1 – 2 kuud igal suvel koolimaja ruumides ja selle ümbruses. Maja on ehitatud 1908 aastal ja sellel on mitu sissekäiku. Lapsed käisid sisse maja tänavapoolsest uksest ja ka hoovipoolsest uksest. Kasvatajateks olid Simuna koolis töötavad õpetajad. Lapsed kutsusid kasvatajaid tädideks või preilideks. Üks kasvataja veetis lastega terve suve.

Esimene kasvataja, keda proua Laine mäletab oli Ellinor Peep, kes oli kauaaegne Simuna kooli emakeeleõpetaja. Kasvatajad riietusid lihtsalt. Ellinor Peepu mäletab ta kandvat valget käisteta kleiti.

Järgmiseks kasvatajaks oli tädi Olga, kes oli väga emalik. Tädi Olga kandis tavaliselt valget pluusi ja seelikut.

Kolmas kasvataja oli Vilma Sahker, kes oli aristokraatliku hoiakuga. Lapsed pöördusid tema poole preili. Vilma Sahkril mäletab Laine Pruunsild seljas olevat lillelist või triibulist kleiti.

Lapsed olid suvelasteaias väga erinevas vanuses – 3 aastatest kuni 10 – 11 aastaste lasteni. Lapsed tulid hommikuti kella 9 paiku. Magamist sel ajal lasteaias ei olnud, pärast lõunat mindi tavaliselt koju. Söödi seda, mida kodust kaasa pandi, tavaliselt võileivad ja pudeliga piima.

Mingeid kindlaid tegevusi lasteaias ei olnud, see oli rohkem ajaviitmise koht. Lapsed olid kogu aeg tegevuses. Mänguasju ei olnud, lapsed meisterdasid neid ise ja fantaseerisid. Palju lauldi ja tantsiti. Kõik olid koos tegevuses, nii poisid kui ka tüdrukud. Mängiti poodi, poisid meisterdasid liivakindlusi.

Vihmaste ilmadega olid lapsed tihti kõlakojas. Seal joonistati, lauldi, mängiti ja tantsiti. Laulmas käidi ka Orguse metsas, kust on väidetavalt varem alguse saanud laste laulupeod.

Suvelasteaia organiseeris vald, kool oli ju valla käsutuses. Talvel Simunas lasteaeda ei tegutsenud.

Meenutab Ella Kruusamägi.

1947. aasta juunis asutati Avanduse külas kolhoos "Viru", mille esinaine mina olin. Olin selle kolhoosi esimees 5 aastat ja meenutan selleaegset lasteaeda.

Algul oli kolhoosis 14 peret ja nende perede lapsed hakkasid ka lasteaias käima. Lasteaed alustas kolhoosis tegutsemist 1950 – te aastate alguses. Lasteaed tegutses Avandusel Rünenbergi majas (Kruusamägi naaber). Lasteaiaks kohandati saun, kogu tegevus, olemine ja söömine toimus seal. Lapsi võis algusaastatel olla 15 – 18. Hiljem laste arvu suurenedes maja remonditi ja tehti ruume juurde. Lapsed olid vanuses 3 – 7 aastat, kuni kooliminekuni. Eraldi rühmi ei olnud, kõik lapsed olid ühes rühmas. Poisse ja tüdrukuid oli enam – vähem võrdselt.

Kasvatajad olid Velli Rünk ja Alma Aarla. Nad olid juba vanemad inimesed ja oskasid väga hästi lastega tegutseda. Nemad tegelesid lastega seni, kuni tekkis lasteaed Simunasse. Lasteaias käisid ka kolhoosi esimehe enda lapsed.

Lapsed lasteaias olid väga üksmeelsed. Põhiliselt mängiti, kuid toimus ka õppetegevus. Lapsed tulid hommikul kella 8 paiku, siis, kui vanemad kolhoositööl läksid. Avandusele käisid lasteaeda ka Määri küla lapsed. Lõuna ajal lapsed magasid tühjas majapooles. Käidi ka õues jalutamas ja mängimas. Seda tehti ümbruskonnas. Kolhoosi mehed tegid lastele mängimiseks ka liivakastid ja mänguväljaku.

Lasteaias käis elu päevarežiimi järgi. Hommikust söödi kodus, lõuna ja õhtusöök olid lasteaias. Söödi tavalist talutoitu – suppi, kastet – kartulit, mannaputru, piima jne. Kui mõnel lapsel oli sünnipäev, siis sel päeval tehti paremat sööki. Piim lasteaeda toodi kolhoosist, vanemad tõid ka kodust toiduaineid vastavalt vajadusele. Pidude ja pühade tähistamist sel ajal lasteaias ei olnud. Vanemad raha lapse lasteaiapäevade eest ei maksnud. Kasvatajad said oma palga kolhoosist. Voodipesu ja magamisriided olid lastel kodust kaasas. Kolhoos muretses pliiaatsid, paberid ja muud õppetööks vajalikud vahendid. Lapsed olid lasteaias rahul ja tulid sinna hommikul hea meelega, ilma nututa. Laupäeviti ja pühapäeviti lasteaed ei tegutsenud. Vahel jäid mõned üksikud lapsed ka ööseks, kui vanemad olid tööl, või neil polnud võimalik oma lapsi koju viia.

Mõnikord käidi ka kontrollimas Rakverest. Kontrollimas käidi ka naisliidust ja Väike – Maarja rajoonist, mille alla kolhoos “Viru” kuulus.

Kui küladest tuli inimesi kolhoosi juurde, siis ka laste arv lasteaia suures.

Simunas polnud pikka aega lasteaeda. Selle asutas Saaremaalt Simunasse elama asunud Elvi Liim 1962. aasta jaanuaris. Tol ajal elas Simunas ja külades väga palju peresid ja lasteaia nimekirja on 1963/65 aastal kantud 108 last. Praeguseks elab nendest Simunas ainult 6 inimest ja nad on praegu umbes 45 aastased.

Lasteaed asutati Avanduse mõisahoone paremasse tiiba, kuhu kohandati selleks neli ruumi. Kõige vanem rühm mängis ja magas saaliruumis, kus korraldati ka kõik lasteaia üritused. Sõimerühmal ja keskmisel rühmal olid oma väiksemad toad.

Esimene majandusjuhataja oli Tiiu Roosna, kokk Elvi Paljak, kasvatajaid oli 6 ja lisaks söögitädid. Lasteaed töötas ööpäevasena ja sinna toodi lapsi ka Rakkest ja Laekverest, sest seal lasteaedu ei olnud.

Meenutab Tiiu Roosna.

1962. aastal avati Avanduse mõisamajas, mis asub Simunas, lasteaed. Eestvedajaks oli Elvi Liim. Lasteaed hakkas tegutsema mõisa saalis, kus oli enne olnud kino. Saal oli nigelas olukorras, remonti organiseeris Elvi Liim. Saalist sai mängutuba, magamistoaks sai mõisa kaminatuba.

Mina tuln tööle 1962. aasta augustis. Algul olin 1 kohaga kasvataja ja 0,5 kohaga majandusjuhataja. Enne mind oli kasvatajaks Amalie Aaremäe, muusikat käis tegemas Sirje Rattassepp. Lapsi oli augustis 10 ringis ja järjest hakkas neid juurde tulema. Algul töötas üks rühm.

Lasteaias oli kindel päevarežiim, juhataja nõudis hommikvõimlemise tegemist, mis oli kasvatajatele vastumeelne. Kõik vahendid laste õpetamiseks ja mängimiseks olid lasteaia poolt. Lasteaia poolt olid ka linad, tekid, padjad, pidžaamad. Kokaks oli lasteaia Olga

Luts. Mõisamajas oli tornituba, kus oli juhataja kabinet. Sinnasamasse juhataja tuppa sain mina oma esimese korteri Simunas.

Tol ajal oli selline kord, et juhataja ei tohtinud kasvataja tööd teha.

Laste arv hakkas aasta – aastalt kasvama.

Pärast lasteaia likvideerimist 1993. aastal jäid paljud lasteaiaiga seotud paberid ja dokumendid endiselt mõisamajja tornituppa. Kolm aastat tagasi talvel puhkes aga mõisamajas tulekahju ja enamus dokumente hävis.

Maiu Arula meenutusi.

Tulin Simuna lasteaeda tööle 1964 aastal kasvatajaks. Sel ajal oli lasteaia juhatajaks Elvi Liim, kes oli ka Simuna Lasteaia asutaja ja kauaaegne juhataja. Juhataja oli range ja autoritaarse juhtimisstiiliga inimene. Majandusjuhatajaks oli tol ajal Tiiu Roosna.

Lasteaed asus Avanduse mõisahoones. Kasvatajad sel ajal rühmast rühma ei käinud, vaid töötasid kogu aeg ühevanuste lastega. Lasteaias oli kolm rühma – sõim, keskmine ja vanem rühm. Kasvatajatena töötas sel ajal kuus inimest, igas rühmas kaks. Sõimes töötavat inimest nimetati algul med. õeks, hiljem nimetati ümber kasvatajaks. Rühmas olid ka omad abitöötajad – söögitädid.

Õppetegevus toimus kõigis rühmades, ka sõimes. Lasteaias olid järgmised tunnid: emakeel, arvutamine, võimlemine, loodusega tutvustamine, käeline tegevus, muusika.

Tol ajal töötas lasteaias ka öörühm. Lapsed magasid lahtitõmmatavates raudvoodites. Simuna lasteaeda toodi lapsi ka Rakkest ja Laekverest, sest seal lasteaeda ei olnud. Ka nemad olid öörühmas. Samuti olid öörühmas osakondade (praeguste külade) lapsed. Reedeti käisid kasvatajad lapsi veoautodega koju viimas. Öölastel olid seljas tavaliselt riigi riided, kodust neid kaasa ei pandud. Öölapsi oli palju, nende jaoks oli eraldi kasvataja. Kasvataja pidi õhtul lapsed magama panema, koju jõudis õhtul alles 9 või pool 10. Päevakasvatajad jäid vahel ka ööseks, et lisa teenida. Söök tehti kohapeal, selleks oli suur puudega köetav pliit. Pesu viidi pesta pesumajja.

Lasteaia juures töötas sel ajal ka meditsiinitöötaja. Algul oli Aino Kaldmaa, hiljem Aede Miller. Med. töötaja tegi ka kaitsesüstimid.

Sel ajal käisid kasvatajad täienduskoolitusel Värskas, kus toimusid kuuajalised kursused. Kursused toimusid ka lasteaedades õppepäevadena, näidati ja anti lahtisi tunde.

Päeva alustati alati hommikvõimlemisega. See oli Elvi Liimi korraldus.

70 – ndate aastate algul käis Simunas Tartust balletiõpetaja Aili Rannaste. Lastel olid kaks korda nädalas balletitunnid.

Pildil on Anu Liim ja Kati Selgmäe, ?.

Muusikaõpetajana töötas algul Valter Floren, hiljem Aili Möller, kes praegu juhib rahvamuusikaansamblit “Kungla” ja töötab “Kungla” lasteaias. Praegu töötab lasteaia muusikaõpetajana Eve Põldmaa, kelle põhitöökoht on Simuna Põhikooli muusikaõpetaja.

Pärast Elvi Liimi sai juhatajaks kasvataja Virve Toots, kuid kõrghariduse puudumise tõttu ei saanud sellel kohal kaua töötada. Tema järel sai juhatajaks kasvataja Eda Veskilt, kes lõpetas töö kõrvalt Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja kes töötab praegu Simuna Põhikoolis algklasside õpetajana.

Lapsed kutsusid kasvatajaid eesnime pidi n. kasvataja Tiiu.

Kord oli lasteaias sel ajal väga range, toimus pidev kontroll inspektorite ja juhataja poolt. Kontrollimas käis ka sanitaar – epidemioloogiajaam nõude, põrandate, kasvatajate riietuse, kappide jm. puhtust. Lasteaia töötajad ei tohtinud sel ajal kanda pikki pükse. Toidud olid samuti rangelt ette määratud igas vanuses lapsele. Menüü koostasid majandusjuhataja ja meditsiinitöötaja.

1965/66 aastal on lasteaia nimekirja kantud 61 last.

1966/67 aastal on lasteaia nimekirja kantud 64 last.

1967/68 aastal on lasteaia nimekirja kantud 73 last.

1968/69 aastal on lasteaia nimekirja kantud 86 last.

1969/70 aastal on lasteaia nimekirja kantud 71 last.

1970/71 aastal on lasteaia nimekirja kantud 92 last.

1971/72 aastal on lasteaia nimekirja kantud 77 last.

1972/73 aastal on lasteaia nimekirja kantud 86 last.

1973/74 aastal on lasteaia nimekirja kantud 97 last.

1974/75 aastal on lasteaia nimekirja kantud 93 last.

1975/76 aastal on lasteaia nimekirja kantud 78 last.

1976/77 aastal on lasteaia nimekirja kantud 79 last.

Meenutab Inna Liivak (Birnbaum).

Simuna lasteaeda asusin tööle 1977. aasta jaanuaris. Mind suunati siia lasteaeda koos Eha Kasuga. Eha läks tööle aiarühma, mina sõimerühma. Sõimerühmas olid 1 – 3 aastased lapsed. Lapsi oli sõimes 20 ringis. Minu palgaks oli alguses 62 rubla ja 50 kopikat. Sõimerühmas töötasin koos Ilme Pilliga (Kommusaar). Ta oli väga hea kasvataja ja lapsed hoidsid teda väga.

Sel ajal oli lasteaias ka öörühm, nii et olime Ehaga ka öösiti tööl. Mõisahoonel, kus lasteaed asus ja asub ka praegu, on vana. Öösiti tööl olles hakkasid põrandad naksuma, tundus, nagu keegi kusagil liiguks või käiks. Kahtlasi krõbinaid oli teisigi. See oli nii õudne. Kuna me elasime Ehaga 1977. aastal apteegipealses korteris koos, siis olime ka öövalvetes üksteisele toeks ja julgustuseks. Ega öösiti lasteaias eriti magada saanud, sest öösel 12 ja 1 vahel tuli lapsi potitada. Potitatavaid lapsi oli palju, minu mäletamise järgi 10 – 15. Hommikul kell 6 tuli juba koristajale ja kokale uks lahti teha.

Sõimerühmas tuli läbi viia ka tunde (tegelusi). Mäletan, et olid emakeele tunnid, kehaline kasvatus, kujutavad tegevused (voolimine, joonistamine, kleepetöö, meisterdamine) ja matemaatika tunnid. Muusikat tegid laulmisõpetajad.

Lasteaias käis töö vahetustega. Ühel päeval olin tööl hommikupoolikul, teisel päeval õhtupoolikul. Tööpäev kestis 6 tundi.

Meenub, kui toredad olid lasteaias vastlapäevad: hommikul sai lastele räägitud vastlakommetest, tegime vastlavurre ja kui oli õuemineku aeg, siis läksime reega sõitma. Lastele meeldis see väga. Meid sõidutati Mällo järveni ja sealt tagasi. Pärast oli lastel niisugune elevus sees. Kahjuks aastaid hiljem kadus reega sõitmise komme ära, sest ka hobuseid jäi aastatega vähemaks.

Mulle meeldis väga sõimerühmas töötada, sest väikesed lapsed on väga armsad ja siirad. Jõudsin töötada sõimerühmas 15 aastat. Praegu töötab Inna Liivak Simuna Noortekeskuse juhatajana.

Esimeses reas: Eva Jürgen, ?, Marika Tsõganova, Inna Birnbaum (Liivak), Maie Tanilas, Ermine Väär, Vilma Tiiter,

Teises reas: Alli Birnbaum, Leili Hiiesalu, Virve Ojaverre, Tiiu Sirgmets, Tiiu Roosna, Elvi Liim, Maiu Arula, Age Selgmäe, Helju Rand.

1977/78 aastal on lasteaia nimekirja kantud 103 last.

1978/79 aastal on lasteaia nimekirja kantud 90 last.

1979/80 aastal on lasteaia nimekirja kantud 91 last.

1980/81 aastal on lasteaia nimekirja kantud 83 last.

1981/82 aastal on lasteaia nimekirja kantud 78 last.

1982/83 aastal on lasteaia nimekirja kantud 88 last.

1983/84 aastal on lasteaia nimekirja kantud 87 last.

1984/85 aastal on lasteaia nimekirja kantud 82 last.

1984. aastal alustas juhatajana tööd Virve Toots, kes oli lõpetanud Tallinna Pedagoogikakooli. 2 kuud õppis ta Elvi Liimi kõrval juhataja ametit. Virve Toots töötas juhatajana 4 aastat. Tema ajal töötasid kasvatajatena Age Selgmäe, Eda Veskilt, Tiiu Roosna, Tiiu Sirgmets, sõimes Eha Kasu, Inna Birnbaum (Liivak), Eva Jürgen, Maiu Arula. Tädidena töötasid Maie Tanila, Lea Kanna, Linda Hanni, Erika Hiietamm, Liivi Timuska, sõimes Leili Hiiesalu, Marta Vassiljev ja Liidia Väär. Köögis töötasid Õili Keerus, Ilme Pilli. Muusikaõpetajatena töötasid vaheldumisi Lea Miller ja Eve Põldmaa. Lasteaias oli kindel päevarežiim, tegutses öörühm. Tähtsamad peod olid sügispidu oktoobris, nääripidu, armeeaastapäev isadele, naistepäev, mais kevadpidu ja koolisaatmispidu.

1986 kuni 1988 aastani töötas laste rohkuse tõttu eraldi majas neljas rühm – kooliminejad lapsed.

1985/86 aastal on lasteaia nimekirja kantud 102 last.

1986/87 aastal on lasteaia nimekirja kantud 85 last.

1987/88 aastal on lasteaia nimekirja kantud 68 last.

1988/89 aastal on lasteaia nimekirja kantud 58 last.

1989/90 aastal on lasteaia nimekirja kantud 47 last.

1990/91 aastal on lasteaia nimekirja kantud 46 last.

1991/92 aastal on lasteaia nimekirja kantud 31 last.

1992/93 aastal on lasteaia nimekirja kantud 28 last.

Käesolevad andmed on säilitatud Simuna raamatukogus.

1993 aastal valla volikogu otsusega lasteaed Simunas likvideeriti. 22. juuni oli lasteaia viimane tööpäev. Alustas tööd eralasteaed, mida juhatas Eda Veskilt.

Meenutab Eda Veskilt.

Alustasin 1993. aasta 1. septembril tööd FIE – na (Laste hoidmine kodus). Töötasin omaenda kodus. Lasteaiast sain sobiva mööbli ja muid vahendeid, mida vald lubas kasutada. Suve jooksul tegin korda laste vastuvõtuks korteris ühe toa. Loa tegutsemiseks sain ka tervisekaitset.

Esimesel päeval tulid lapsed koos emade – isadega. Neile oli kaetud väike kohvilaud.

Lapsi tuli lasteaeda 5 – 7, olenevalt päevast. Lapsed oli erinevas vanuses 3 – 7 aastani. Alustasin hommikul kell 7.00. tööpäevad kujunesid tihti väga pikkadeks, sest vanemad käisid tööl väga erinevates kohtades ja neil polnud oma lapsi kusagile jätta. Mõni laps jäi minu juurde ka õhtul poole kümneni. Hommikul oli niisugune komme, et vanem ütles, mis kell ta lapsele järgi tuleb.

Raha tuli enamuses vanematelt, vald toetas vaid esimestel kuudel ja ka siis minimaalselt. Raha kulus enamuses toidu muretsemiseks, töötasuks jäi järgi väga vähe. Suvi läbi tegin hoidiseid ja moose, et vanematel oleks odavam. Soodsama hinnaga sain osta ka mõningaid toiduaineid vanemate kaudu (liha, munad). Vanemad maksid raha kuu lõpus söögi eest ja kohaloldud tundide eest.

See töö kujunes rohkem pereettevõtteks, sest kõik pereliikmed olid asjaga seotud. See oli pingeline ja raske aeg kogu pere jaoks.

Õppetöö oli plaanipärane ja individuaalne, sain tegelda eraldi iga lapsega. Tunnid toimusid nagu tavalises lasteaias. Päeval lapsed magasid, käisime ka jalutamas.

Palju asju tegin lastega koos – keetsin suppi, lapsed tükeldasid porgandeid ja kartuleid. Koos küpsetasime pannkooke, tükeldasime õunu kisselli jaoks. Lapsed õppisid ka söögitegemist. Ise olin kogu aeg tegevuses – õpetasin, keetsin küpsetasin, koristasin, jalutasin ja tegin veel 100 muud asja.

Vanemad ja lapsed olid tegevusega väga rahul, lapsed tulid hommikuti minu juurde väga hea meelega. Graafik oli väga paindlik. Mõni ema tõi lapse lasteaeda ainult üheks päevaks, näiteks siis, kui tahtis linnas käia.

Pidasin eralasteaeda ainult ühe aasta, sest rohkemaks ei olnud mul lihtsalt jaksu. 1994. aasta sügisest läksin tööle Simuna Põhikooli algklasside õpetajaks.

Käesoleval ajal tegutseb Simunas lasteaed mängurühmana alates 1994. aasta sügisest. Kasvataja on Tiiu Sirgmet, majandusküsimustega tegeleb Maiu Arula. Nad töötavad FIE – na. Nimekirjas on neil aastatel olnud kogu aeg 20 lapse ringis. Toimub ka plaanipärane õppetegevus. Vanemad maksavad toiduraha ja kohamaksu. Vald toetab iga last 400 krooniga kuus ja annab tasuta ruumid. Kontrolli teostab ainult tervisekaitse. Vallal on plaanis lasteaed reorganiseerida.